

SIILI ETSII YSTÄVÄÄ

Siili on mukava, vaaraton eläin, jonka touhukasta menoa on kiva katsella.

Se ei ole syrjäisten metsien asukas, vaan tarvitsee kaverikseen ihmisen, joka puutarhanhoidollaan auttaa sitä löytämään helposti ruokaa, ja jättää rakentaessaan suojaisia koloja puupinojen, vajojen sekä risu- ja lehtikasojen alle.

Siilin suku on kotoisin Aasiasta. Sitä muistuttavia eläimiä eli jo hirmuliskojen aikana. Miljoonia vuosia sitten piikkipallo kulki Afrikkaan, Pohjois-Amerikkaan ja sieltä koko Eurooppaan ja Venäjälle. Sen elintavat ja ulkonäkö ovat muuttuneet vain vähän.

Oma siilimme (*Erinaceus europaeus*) kuuluu siilien heimoon (*Erinaceidae*), joka puolestaan kuuluu hyönteissyöjien lahkoon (*Insectivora*).

Siili on rauhoitettu eläin

Ei ole sallittua hävittää siilin pesää, pyydystää, häiritä, siirtää tai tappaa sitä. Eläinsuojelulaki sanoo myös, että luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen ottaminen elätettäväksi on kiellettyä. Tilapäisesti annettavaa sairaanhoitoa varten hoitoon otettu eläin on sen tervehdytyttyä päästettävä vapaaksi.

Valitettavasti ihminen on tahtomattaankin siilin yleisin vihollinen: rakentaminen, ympäristön saastuminen, liikenne ja muu ihmisen toiminta on vähentänyt merkittävästi siilien lukumäärää asutuskeskuksissa. Ensimmäistä vuottaan elävien siilien kuolleisuus on suuri: kymmenestä siilistä ehkä vain kaksi tai kolme jää henkiin.

©Tätä tiedotetta saa vapaasti kopioida ja levittää, mutta sen sisältöä ei saa muuttaa ilman lupaa.

Siilille syntyy keskimäärin 3 - 7 poikasta juhannuksen aikoihin. Syntyessään siilit ovat 7 cm mittaisia ja 8 - 25 g painoisia. Siiliemo vierottaa poikaset 5 - 7- viikon ikäisinä.

Juuri vieroitettujen siilinpoikaset ovat todella pieniä, noin oman kämmenten kokoisia. Ne painavat alle 250 g ja ovat n. 17 cm pitkiä kuononpäästä hännännykeröön. Saatat luulla, että niin pienet eläimet eivät selviä yksin, mutta ne löytävät jo itse ruokansa. Siilinpoikanen saa siis mennä menojaan, jos se etsii reippaasti ruokaansa ja varoo vaaroja vetäytymällä piikkiensä suojaan! Terve siilinpoikanen on aktiivinen ja kiinnostunut ympäristöstään.

Jos vahingossa paljastat siilinpesän, peitä se heti uudelleen. Älä koske poikasiin, ellei se ole aivan välttämätöntä (tee se silloin hansikkaat kädessä). Pesässä yksin olevia poikasia on tarkkailtava ensin häiritsemättä, jotta tiedät, onko kyse orvoista poikasista vai onko niiden emo vain tilapäisesti poissa. Emo on voinut säikähtää ja juosta pois, mutta palaa pesälle ihmisten poistuttua.

Ole varovainen, ettet ota turhaan hoitoon siiliemoa, jolla on poikaset: ilman siiliäidin maitoa ne eivät selviä! Poikaset on otettava hoitoon emon kanssa.

Sairaana tai loukkaantuneena eläimen tunnet siitä, että se yleensä makaa avoimilla paikoilla puolustamatta itseään. Toisin kuin vieroitettulla siilinpoikasella, hylätyllä tai orvolla poikasella on vielä silmät ja korvat kiinni, eikä se syö kiinteää ruokaa. Se tarvitsee vielä kissanmaidon vastiketta juotavakseen.

Sairas, loukkaantunut siili tai orpo poikanen otetaan sisään lämpimään. Sitä ei saa jättää ulos, kylmään eteiseen tai terassille. Tämä on ratkaisevaa, mikäli haluaa pitää siilin hengissä.

Eläinsuojelulaki edellyttää, että sairasta tai avuttomassa tilassa olevaa eläintä autettava tai ilmoitettava asiasta paikalliselle eläinsuojeluneuvojalle tai valvojalle, eläinsuojeluyhdistykselle, poliisille, palo-/pelastuslaitokselle tai kaupungineläinlääkärille/läänineläinlääkärille/paikalliselle eläinlääkärille.

SIILI PITÄÄ

- hämärähetkien hiljaisuudesta ja yöllisestä kuljeskelusta
- pensaista ja ruohikosta, lehti- ja risukasoista sekä suojaisista koloista, joissa se voi päivisin nukkua tai synnyttää ja imettää poikasiaan sekä horrosta talvella (huolelliset puutarhurit tutkivat risu- ja lehtikasat ennen kuin polttavat ne!)
- puhtaasta, myrkyttömästä puutarhasta (terveellinen ihmisellekin!)
- viisaista ihmisistä, jotka antavat ruuan etsinnässä kiireisen siilin jatkaa rauhassa matkaansa
- pikkuteillä hiljaa ajavista autoista, joiden alle ei yllättäen joudu ylittäessään tietä ja moottoritiellä eläimiä väistävistä kuljettajista
- kovakuoriaisista, toukista, madoista ja etanoista (siili auttaa puutarhassa tuholaisten torjunnassa!)
- talvipesistä, joissa voi turvassa horrosta
- lisämuonasta, joka tarjoillaan syksyllä
- raikkaasta vedestä

MAITO ON HAITALLISTA SIILILLE, VAIKKA SE PITÄÄKIN SIITÄ! Siiliäidin maito on ihan erilaista. On todettu, että maitosokeri (laktoosi) ei pilkkoudu ja imeydy siilin suolistossa. Maidosta se saa vatsakipuja ja ripulia. Ajanoloon sen kunto heikkenee niin, että se sairastuu helposti. Leipääkään siilille ei kannata antaa, sillä siinä on usein myös maitoa ja suolaa.

- joka päivä puhdistetuista ruoka- ja juoma-astioista

SIILI EI TYKKÄÄ

- marjapensaiden ylle laitetuista suojaverkoista, joihin voi takertua
- peittämättömistä kuopista ja kannettomista säiliöistä, joihin voi pudota
- vesialtaista ja -astioista, joihin voi hukkua
- jätteistä ympäristössä, kuten rikkonaisista pulloista, joista voi saada haavoja; purkeista, joihin voi jäädä kuonostaan kiinni ruokaa etsiessään; myrkyllisistä aineista, joita voi niellä tai saada päälleen (maalit, öljyt yms.); irtonaisista naruista tai siimoista, jotka voivat kiertyä ympärille
- teistä, joiden rakentamisessa ei ole ajateltu pienten eläinten kulku- reittejä (vuosittain tuhansia siilejä loukkaantuu ja kuolee liikenteessä)
- ruohonleikkureista ja siimaleikkureista (pensaiden alta ja ruohikosta ruokaa etsivistä siileistä moni saa haavoja ja menettää jalkansa, kun tarkkaamaton puutarhuri ei havaitse niitä)
- irrallaan olevista koirista ja kissoista, jotka saattavat vahingoittaa tai tappaa
- mäyristä ja huuhekajista, sen luonnollisista vihollisista

PESE KÄDET HYVIN, KUN KÄSITTELET SIILIÄ TAI SEN RUOKA- KUPPEJA!

Siili - kuten kaikki muutkin luonnonvaraiset eläimet - saattaa kantaa salmonellaa. Se on ripulia aiheuttava tulehdustauti.

TUNNISTA SIILI PULASSA

Siili on yöeläin. Päiväsaikaan pihapiirissä liikkuva siilipoikanen on nälkäinen. Se ei ole löytänyt riittävästi ruokaa yöllä. Poikanen voi olla myös liian sairas löytääkseen kylliksi ravintoa ja tarvitsee siksi ihmisen apua. Päiväsaikaan liikkuvat myös sokeat siilit. Syksyllä erityisesti aikuiset siilit ovat hereillä päivälläkin kerätessään talveksi mahdollisimman paksua rasvakerosta. Nekin tarvitsevat ihmisen ruokinta-apua.

Siilit, jotka painavat alle 700 g, eivät selviä talvihorroksesta.

Siili tarvitsee runsaan rasvakerroksen, joka auttaa sitä selviytymään ilman ravintoa talvihorroksen aikana. Siili horrosta yli puoli vuotta, koska sen ravinto, toukat, madot ja hyönteiset, eivät ole liikkeellä talvella. Siiliä voi ruokkia syksyllä niin kauan kuin se käy pihassa ruokailemassa.

Keväällä siili on hurjan nälkäinen herätessään horroksesta. Silloin siili on ihmisen antaman lisäravinnon tarpeessa.

Kesällä siilin syöttäminen ei ole tarpeellista, mutta kuivina kesinä siili kiittää siitä, että pidät tuoretta vettä rauhallisessa paikassa tarjolla.

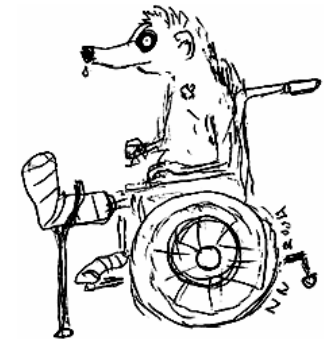
Siilin herkkuruoka ennen talvihorrosta:

Liotetut kissanraksut lisukkeenaan murskatut maapähkinät (ihmisille tarkoitettut pähkinät, sillä ne eivät sisällä lisäaineita) ja tilkka rypsiöljyä. Sekaan voi laittaa myös kissan purkkiruokaa.

Etsi Siili kiikarissa -verkkosivuilta luonnonvaraisen siilin hoitaja.

Sairas tai vahingoittunut siili

- hengittää äänekkäästi tai vaivalloisesti
- vaikuttaa sekavalta, sen jalat eivät kannata tai vapisevat, eikä se tunnu piittaavan vaaroista; se tuntuu kosketettaessa kylmältä ja vapisevalta
- ei pääse kerälle (myös sellainen siili, joka ei rauhaan jätettynä aukene tiiviistä pallosta, voi olla pahoin loukkaantunut)
- oksentaa ja/tai saa kramppeja
- yskii jatkuvasti
- on verta vuotavia ja pahoin tulehtuneita haavoja
- sen iholla, korvissa tai haavoissa on kärpäsenmunia (ne näyttävät pieniltä riisinyväkasoilta)
- lonkkaluut pistävät esiin (laihankin siilin muoto on pyöreähkö)
- siilin uloste on löysää/nestemäistä/rihmamaista ja vihreää
- piikeistä nostettaessa siilin iho jää koholle ja sen silmät näyttävät painuneen kuoppiinsa
- siili ei reagoi ja sen vatsanalus on kylmä ja nihkeä eli eläimen ruumiinlämpö on laskenut vaarallisen alhaiseksi

Lähesty varoen, puhu rauhallisesti, tarkkaile ensin, koske vasta sitten!

TEE TALVIPESÄ SIILILLE

Ihmisen lähellä asuessaan siilit tekevät pesänsä useimmiten vajojen, talojen, kuistien ja portaiden alle. Siilit tekevät talvipesiä myös kuivien kangasmetsien mättäisiin ja pensaiden alle.

Viime aikoina on yhä enemmän alettu puhua siilien hometaloista, jollaiseksi suosittu vaneripesä on osoittautunut. Vaneripesässä kosteus tiivistyy sisäseiniin ja kosteuttaa samalla pohjan pehmusteetkin. Seurauksena on homeinen pesä, joka on siilille yhtä suuri terveysriski kuin meille ihmisillekin. Tiivis vaneripesä voi myös olla siilille liian lämmin: siili herää varhain keväällä ja menehtyy kylmyyteen ja nälkään lähtiessään liian aikaisin pesästä etsimään ruokaa.

Parhain ihmisen rakentama talo siilille syntyy 45 cm x 45 cm maalaamattomasta 22 mm:n pontatusta laudasta, n. 15 cm:n oviaukolla. Pohjaa taloon ei saa laittaa. Pohjalle riittää reilu kerros kuivaa multaa ja sammaleita. Oviaukko ei saa olla liian suuri, jotta kissat tai koirat eivät pääse liian helposti siilin makuukamariin saakka.

Teksti ja valokuva: Tuula Nyström & Piirrokset: Nils Nyström

Tuula Nyström - Tiina Kinnunen:
Eurooppalaisen siilin suojelu ja hoito.
Kustannusosakeyhtiö Sammakko, 2009.
ISBN 978-952-483-103-1

Rakenna pesän oviaukkoon laudasta oviaukon kokoinen noin puolen metrin tunneli estämään kutsumattomia vieraita ja suojaamaan suoralta vedolta.

Harjakaton voi peittää huovalla, jotta lumi ei sulaessaan valuisi pesään. Katonrajaan kannattaa jättää puolen sentin ilmareikiä eli kattoa paikalleen laitettaessa katonlappen alle jätetään ilmalle tilaa kiertää ja liialliselle kosteudelle mahdollisuus haihtua. Maata vasten voi vielä lisätä kattohuopakaistaleet, ettei puu heti homehdu.

Talvipesä sijoitetaan rauhalliseen paikkaan, johon lumen sulamisvedet eivät keväällä valu.

Voit täyttää pesän löyhästi kuivilla lehdistä (parhaita ovat vaahteranlehdet) ja kuivalla heinällä. Siili kieputtaa heiniä ja lehtiä tiukaksi palloksi ympärilleen. Pesän ulkopuolelle voi vielä tuoda kasan lehtiä, jotta siili voi halutessaan lisätä lämmittävää materiaalia.

Laita talvipesä paikalleen jo keväällä, niin siili tottuu siihen. Voit viedä illalla ruokaa pesätalon eteen, jotta siili löytää sen luo.

Talvipesä puhdistetaan keväisin siilien herättyä ja varhain syksyllä, ennen kuin siili ehtii vetäytyä horrostamaan.

Lisätietoa *Siili kiikarissa* - verkkosivuilla!